

(44)

R O M A N I A
CURTEA SUPREMA DE JUSTITIE
Sectia penală

D E C I Z I A Nr.1332

Dosar nr.440/1994

Sedinta publică de la 10 mai 1995

Președinte: Gabriel Ionescu - judecător

Maria Coca-Cozma - judecător

Dorin Sabău - judecător

Ion Bonini - procuror

Nicolae Nicolae - magistrat asistent şef

S-a luat în examinare recursul în anulare declarat de procurorul general împotriva sentinței nr.876 din 16 iulie 1955 a Tribunalului Militar Teritorial București și deciziilor nr.1847 din 13 octombrie 1955 și nr.2185 din 19 noiembrie 1955 ale Tribunalului Militar pentru Unitățile Ministerului Afacerilor Interne, privind pe inculpații Hagea Constantin, Coposu Corneliu și Domocos Ioan.

Au lipsit intimății-inculpati, pentru aceștia prezentându-se apărătorul desemnat din oficiu - avocat Onea Sanda.

Procedura îndeplinită.

Procurorul a susținut oral motivele recursului în anulare depuse în scris la dosarul cauzei și a solicitat admiterea acestuia, cassarea hotărîrilor atacate, achitarea intimaților-inculpăți în temeiul art.11 pct.2 lit.a raportat la art.10 lit.d.C.pr.pen. pentru infracțiunile pentru care au fost condamnați și înălăturarea pedepsei complementare a confiscării averii inculpaților.

Apărătorul intimaților-inculpăți s-a raliat concluziilor formulate de procuror.

C.U.R.T.E.A

Asupra recursului în anulare Ide față; P.tre ssed al

In baza lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin sentință.876 din 16 iulie 1955 a Tribunalului Militar Teritorial București, au fost condamnați inculpații :

1. Hagea Constantin (fiul lui Pamfil și al Parasehivei, născut la 29 ianuarie 1905 în comuna Măgina, județul Alba, licențiat și se

doctor în drept, ziarist, divorțat, are un copil, fără antecedente penale, domiciliat în București, bd.General Magheru nr.27) la 25 ani muncă silnică și 10 ani degradare civică, pentru crima de unel-tire contra ordinii sociale, prevăzută de art.209 pct.III din Codul penal anterior și 18 ani detenție grea, pentru crima de activitate intensă contra clasei muncitoare, prevăzută de art.193¹ alin. 3 din Codul penal anterior.

Conform art.101 din Codul penal anterior, s-a dispus ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea, 25 ani muncă silnică și 10 ani degradare civică.

S-a dedus timpul arestării preventive, cu începere de la 6 august 1954;

2. Coposu Corneliu (fiul lui Valentin și al Aureliei, născut la 20 mai 1914 în comuna Bobota, județul Sălaj, licențiat în drept, ziarist și avocat, căsătorit, fără copii, domiciliat în București, sos.Jianu nr.72) la 15 ani detenție grea, pentru crima de activitate intensă contra clasei muncitoare, prevăzută de art.193¹ alin.3 din Codul penal anterior.

S-a computat timpul arestării preventive, cu începere de la 14 iulie 1947, și

3. Domocos Ioan (fiul lui Gheorghe și al Ninei, născut la 11 septembrie 1911.în.comuna Bratca, județul Cluj, licențiat al Academiei Industriale, contabil, căsătorit, are un copil, cu antecedente penale, domiciliat în București, sos.Mihai Bravu nr.91) la 9 ani închisoare corecțională, -pentru delictul de instigare publică, prevăzut de art.327 alin.3 din Codul penal anterior.(prin schimbarea încadrării juridice din art.209 pct.III din același cod).

In baza art.4 partea I pct.1 din Codul de procedură penală, inculpatul a fost achitat pentru crima de activitate intensă contra clasei muncitoare, prevăzută de art.193¹ alin.3 din Codul penal anterior.

S-a scăzut din pedeapsă timpul arestării preventive cu începere de la 11 ianuarie 1951.

(45)

46

In baza art.25 pct.6 din Codul penal anterior, s-a dispus confiscarea totală a averii inculpaților.

S-au reținut următoarele:

Inculpații Hagea Constantin și Coposu Corneliu au desfășurat activitate politică în cadrul Partidului Național Tărănesc din anul 1935, iar inculpatul Domocoș Ioan din anul 1942.

Inculpatul Hagea Constantin, secretar general adjunct pentru organizația Partidului Național Tărănesc din Ardeal și Banat și secretar adjunct al Comisiei Interimare, director la ziarul "Ardealul" și redactor la ziarul "Dreptatea", împreună cu inculpatul Coposu Corneliu, secretar particular al lui Iuliu Maniu, iar din anul 1946 secretar general adjunct al Clubului central al Partidului Național Tărănesc, a desfășurat o intensă activitate contra clasei muncitoare și a mișcării revoluționare, prin editarea de borsuri, scrierea și publicarea unor articole și manifeste cu conținut antidemocratic, prin care a încercat să instige minoritățile naționale și să zădărnică instaurarea în țară a regimului democrat.

După dizolvarea Partidului Național Tărănesc, inculpatul Hagea Constantin, împreună cu alte persoane, a înființat organizația subversivă "Comisia interimară", pe care a condus-o pe bază aceleiasi ideologii reacționare, cu scopul de a contracara măsurile revoluționare inițiate de clasa muncitoare, de a submina orînduirea socială și de stat instaurată după 23 august 1944.

Inculpatul Domocoș Ioan, casier al organizațiilor din Ardeal și Banat, vicepreședinte al Organizației Bihor, și secretar general al Asociației Ardeleanilor din București, împreună cu Hagea Constantin în luna mai 1948 a redactat un manifest cu caracter contrarevoluționar, care a fost multiplicat și difuzat cu scopul de a insuflare împotriva regimului și a formei de guvernămînt.

Tribunalul Militar pentru Unitățile Ministerului Afacerilor Interne, prin decizia nr.2185 din 19 noiembrie 1955, a respins recursurile declarate de inculpații Hagea Constantin și Coposu Corneliu.

Același tribunal, prin decizia nr.1847 din 13 octombrie

1955, a admis recursul declarat de inculpatul Domocoș Ioan și, casind sentința, în baza art.4 partea II-a din Codul de procedură penală, combinat cu art.6 din Decretul nr.421/1955, a încetat procesul penal pornit împotriva acestuia, pentru delictul prevăzut de art. 327 alin.3 din Codul penal anterior, ca efect al amnistiei.

Împotriva acestor hotărîri, procurorul general în temeiul art.409 și 410 alin.1 partea I-a pct.2 din Codul de procedură penală a declarat recurs în anulare considerind că au fost pronunțate cu încălcarea legii cu privire la infracțiunile prevăzute de art.209 pct. III, 193¹ alin.3 și 327 alin.3 din Codul penal anterior deoarece actele materiale reținute nu intrunesc elementele constitutive ale acestor infracțiuni.

Recursul în anulare este sănătate.

Potrivit art.209 pct.III din Codul penal anterior, se pedepsesc cu muncă silnică de la 15 la 25 ani și degradare civică de la 5 la 10 ani cei care inițiază, organizează, activează sau participă la organizații de tip fascist, politice, militare și paramilitare, iar conform art.193¹ alin.3 din Codul penal anterior, se pedepsește cu detenție grea de la 3 la 20 ani și confiscarea totală sau parțială a averii activității intensă contra clasei muncitoare sau mișcării revoluționare desfășurată de către persoanele care au ocupat efectiv funcții de răspundere, în formațiunile fasciste sau alte formațiuni politice reaționare.

Pe de altă parte, comite delictul de instigare publică prevăzută de art.327 alin.3 din Codul penal anterior, oricine, prin orice mijloace, va întreprinde sau va încerca să întreprindă o acțiune împotriva formei de guvernămînt democratice, precum și oricine, prin orice mijloace, va agita sau va încerca să facă agitație, din care ar putea să rezulte un pericol pentru siguranța statului se va pedepsi de la 5 la 10 ani închisoare corecțională.

Prin interpretarea acestor dispoziții legale, rezultă că săvîrșesc oricare din infracțiunile din cauză aceia care, prin poziția lor, cu intenție, prin oricare din activitățile desfășurate în

46

H

- organizațiile de tip fascist, politice, militare și paramilitare,
- urmăresc să schimbe ordinea economică și socială a statului, să asuprască ori să împiedice pe muncitori în acțiunile lor revendicative, îndreptate contra regimului burghezo-mosieresc, pentru o viață demnă și un trai mai bun sau care, prin alte fapte, căută să pună în pericol siguranța statului.

Or, din probele administrative nu rezultă cu certitudine vinovăția inculpaților.

Din analiza acestor probe, rezultă, neîndoienic, că inculpații Hagea Constantin și Coposu Corneliu, în perioada anilor 1935 - 1947, în funcțiile pe care le-au ocupat, au întreprins o serie de acțiuni pe plan organizatoric și publicistic, însătoate s-au înscris în cadrul statutului, programului și strategiei Partidului Național Tărănesc, iar acolo unde s-a impus, în aceleași limite, au criticat activitatea desfășurată de guvern și alte formațiuni politice, în scopul apărării ființei naționale a poporului român, a respectării drepturilor și intereselor fundamentale ale acestuia.

Astfel, în articolul "Lozinci Transilvane", inculpatul Coposu Corneliu a afirmat că "politica națională defensivă a românilor din Ardeal este împărtășită de mari lozinci călăuzitoare, care luminează întreaga noastră existență", dar, prin aceasta nu a înțeles, după cum afirmă în declarații, să introducă vrajba între minoritățile naționale și națiunea română, ci i-a chemat pe toți la acțiuni comune, pentru reîntregirea neamului (fila 61, vol. II).

Aceeași atitudine se regăsește și în Conferința pe care inculpatul Coposu Corneliu a ținut-o la posturile de radio în ziua de 22 septembrie 1944, în cadrul emisiunii "Ora Ardealului" (fila 68, volumul II).

În articolul intitulat "Mareșalul", inculpatul Coposu Corneliu, de asemenea, nu a făcut altceva decât să-și exprime admirația față de Ion Antonescu, susținând că "Mareșalul a dezrobit, prin foc și singe, România de la Răsărit" (fila 97, volumul II).

Nici cuvîntarea aceluiași inculpat la "Marea întrunire a Organizației muncitorilor Partidului Național Tărănesc din Capitală"

prin care și-a exprimat opinia în legătură cu pregătirea și înfăptuirea actului de la 23 august 1944, nu poate fi caracterizată ca reprezentând o acțiune contra intereselor clasei muncitoare și mișcării revoluționare din România, întrucât din conținutul său nu rezultă acest lucru (fila 95, volumul II).

Afirmarea inculpatului din articolul "Datoria guvernului este să fixeze, fără amînare, data alegerilor", în sensul că, prin hotărârile Conferinței de la Moscova, s-a reinstaurat în România libertatea politică, pe care guvernul preșidat de Petru Groza "se încăpătinează" -s-o refuză majorității covîrșitoare a cetățenilor țării", ca și articolul "De vorbă cu un comunist", nu pot fi caracterizate ca acte ostile clasei muncitoare, sau de natură să pună în pericol forma de guvernămînt ori siguranța statului, deoarece ele vizează unele critici aduse partidului de guvernămînt și, nicidecum, clasei muncitoare (fila 103, volumul II).

În ceea ce privește lucrarea intitulată "Calendarul Ardeleanului 1943", întocmită de inculpații Hagea Constantin și Coposu Corneliu împreună cu Ilieșiu Justin, dedicată celor "care au zidit România Mare de ieri și celor care vor împlini România Mare de mâine", este, de asemenea, un act care nu a prejudiciat și nu prejudiciază pe nimeni și, cu atât mai grav, să întrunescă elementele constitutive ale unei infracțiuni.

După arestarea conducătorilor Partidului Național Tărănesc, cînd acest partid a fost scos, în afara legii, inculpatul Hagea Constantin, împreună cu alții, cu știrea celor doi inculpați, a alcătuit, într-adevăr "Comisia interimară", care a avut misiunea de a înlocui temporar această formațiune politică, pînă la reorganizare și recunoaștere prin lege a doctrinei sale, însă, în afara unei propagande, nu s-au conceput ori întreprins măsuri care să pună în pericol forma de guvernămînt, ori introducerea social-economică instaurată sau securitatea statului.

• Inculpatul Hagea Constantin a arătat că, după constituirea "Comisiei interimare", la interval de 2-3 luni, se întîlnescă în diferite locuri și discutau probleme în legătură cu evenimentele

(47) / 48

politice din perioada respectivă, însă nu au luat măsuri practice de intensificarea activității.

De altfel, inculpații au constituit doar ajutoare pentru cei aflați în închisori, iar Hagea Constantin a scris un manifest, împreună cu coinculpățul Domocos Ioan, pe care, după ce l-a multiplicat în 30-40 de exemplare, l-a publicat, toate acestea în speranța că Partidul Național Tărănesc va fi recunoscut și își va continua activitatea în sistemul pluripartidismului de pînă atunci, cu excepția unor perioade de dictatură (filele 15-60, volumul II).

Prin această activitate, inculpații, aşa cum au susținut nu au urmărit să acționeze clandestin, ci, dimpotrivă, în mod public, cerînd punerea în libertate a lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național Tărănesc, a ziaristului Boile Zaharia, trimițînd în acest scop diverse memorii primului ministrului unor persoane din străinătate (filele 44, 50, 60, volumul II).

Prin alte materiale, date publicității, inculpații Hagea Constantin și Coposu Corneliu, în declarațiile lor, au susținut că "urmăreau să justifice teza național-țărănistă și, totodată, să combată teza comunistă", acceptînd chiar o eventuală îmbunătățire a situației politice din țară, dar nu prin acțiuni violente (filele 97-98, volumul II, 202-253, volumul I).

Prin urmare, din probele administrative, rezultă că nu sînt întrunite toate elementele constitutive ale infracțiunilor săvîrșite de inculpați.

In ceea ce privește crima de uneltire contra ordinii sociale, prevăzută de art. 209 pct. III din Codul penal anterior, este cert că acțiunea inculpatului Hagea Constantin, în sensul constituirii "Comisiei interimare", nu a avut ca scop inițierea ori reluarea activității Partidului Național Tărănesc ci, doar, stabilirea unor legături cu reprezentanții Puterilor Aliate (S.U.A. și Anglia), în vederea ajutorării persoanelor arestate.

Totodată, inculpatul a avut convingerea că, ulterior, partidul va putea funcționa în spiritul pluripartidismului, neexistînd nici o dovadă că a urmărit schimbarea, prin violentă a formei de

guvernămînt.

In legătură cu infracțiunea prevăzută de art. 193¹ alin. 3 din Codul penal anterior, inculpații, prin articolele publicate în ziarele "Ardealul" și "Dreptatea", nu au urmărit să acționeze împotriva clasei muncitoare și mișcării revoluționare, dimpotrivă, în mai multe rînduri, ei au scris în favoarea muncitorilor.

De altfel, Coposu Corneliu a încercat să-și dovedească nevinovăția, propunînd că martori personalități ale vietii publice și politice, dar instanța de fond, care urmărea o condamnare "exemplară" a refuzat audierea martorilor Mihail Beniuc, Teofil Bugnariu, Zaharia Stancu, Tudorel Bugnariu și Tudor Teodorescu-Braňiște, deși aceștia cunoșteau activitatea democratică și antifascistă a inculpatului (fila 42, volumul IV).

Oricum, cerințele textului de lege menționat nu erau realizate, întrucît articolele apărute în ziarul "Dreptatea" și celelalte publicații relevă activitatea democratică a inculpaților, iar Coposu Corneliu, în funcția de secretar general adjunct al Partidului Național Tărănesc, nu a fost reprezentantul unei organizații politice "reacționare", cum în mod tendențios au reținut instanțele.

De altfel, martorii Soreanu Henri și Moldoveanu Gheorghe au relevat, în fața instanței, activitatea democratică a inculpaților Hagea Constantin și Coposu Corneliu care, în perioada 1942 - 1944, au luat atitudine împotriva lui Hitler (filele 76 și 77, volumul IV).

De asemenea, martorul Carandino Nicolae, director la ziarul "Dreptatea", a relatat că "ziaristul Coposu Corneliu a desfășurat o activitate democratică, criticînd doar pe unii conducători ai Partidului Comunist" (filele 45 și 46, volumul II).

Pe de altă parte, semnificativă este împrejurarea că inculpatul Coposu Corneliu a fost arestat la 14 iulie 1947 și pînă în aprilie 1955 nu s-a dispus trimiterea în judecată, ceea ce denotă că nu existau probe împotriva sa.

In sfîrșit, inculpatul Domocoș Ioan, prin multiplicarea unui manifest intitulat "Frați Români", nu a urmărit schimbarea formei de

48

49

guvernămînt, iar prin difuzarea acestuia, nu se putea realiza un pericol pentru siguranța statului, nefiind îndeplinită latura subiectivă a infracțiunii prevăzută de art.327 alin.3 din Codul penal anterior.

Dimpotrivă, în acest manifest se relevă starea dezastruoasă a României, condiția precară a muncitorilor, precum și îngrijorarea manifestată de inculpați în legătură cu arestarea lui Iuliu Maniu și a celorlalți fruntași ai Partidului Național Tărănesc în condițiile politicii prosovietice promovată de Petru Groza și Ana Paucker (filele 202, 205 volumul I).

Cum vinovăția inculpaților nu era dovedită, instanța de fond a motivat hotărîrea pe bază unor argumente politice, denaturînd adevarul, susținînd că de la 23 august 1994 pînă în anul 1947, Partidul Național Tărănesc "s-a transformat într-un partid fascist, care a luptat împotriva clasei muncitoare" și că la rîndul lor "acuzații, vecchi țăraniști, crescute în ideologia reaționară naționalistă a lui Maniu, urăsc de moarte dictatura proletariatului" (fila 95, volumul IV).

Este evident că, în atare situație, apelînd la argumente politice, instanțele nu au mai analizat probele administrative, care atestau nevinovăția inculpaților.

In consecință, întrucît faptele inculpaților nu îintrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art.209 pct. III, art.193¹ alin.3 și art.327 alin.3 din Codul penal anterior se va admite recursul în anulare declarat de procurorul general și casîndu-se hotărîrile atacate cu privire la aceste infracțiuni, în temeiul art.11 pct.2 lit.a și art.10 lit.d C.pr.pen. se va dispune achitarea și înlăturarea pedepsei complementare a confiscării averii.

PENTRU ACESTE MOTIVE
IN NUMELE LEGII
DECIDE

Admite recursul în anulare declarat de procurorul general împotriva sentinței nr.876 din 16 iulie 1955 a Tribunalului Militar Teritorial București și deciziilor nr.1847 din 13 octombrie 1955 și nr.2185 din 19 noiembrie 1955 ale Tribunalului Militar pentru

Unitățile Ministerului Afacerilor Interne privind pe inculpații
Hagea Constantin, Coposu Corneliu și Domocoș Ioan.
Casează hotărîrile atacate și în baza art.11 pct.2 lit.a
raportat la art.10 lit.d C.pr.pen. achită pe:
- inculpatul Hagea Constantin pentru crima de uneltire
contra ordinii sociale prevăzută de art.209 pct.III din Codul pe-
nala anterior și pentru crima de activitate intensă contra clasei
muncitoare prevăzută de art.193⁰ alin.3 din Codul penal anterior;
- inculpatul Coposu Corneliu pentru crima de activitate
intensă contra clasei muncitoare prevăzută de art.193¹ alin.3 din
Codul penal anterior;
- inculpatul Domocoș Ioan pentru delictul de instigare
publică prevăzută de art.327 alin.3 din Codul penal anterior.
Inlătură pedeapsa complementară a confiscării averii in-
culpaților.
Onorariile apărătorilor desemnați din oficiu în cuantum
de 30.000 lei pentru fiecare intimat inculpat vor fi suportate din
fondul Ministerului Justiției.
Pronunțată în sedință publică, azi 10 mai 1995.

TIDECA TOR

JUDECATOR

JUDECATOR

~~G. Ionescu~~

M. Coca-Cola

De Sabau

~~MAGISTRAT ASISTENT SEF~~

N. Nicollae